

רפ אה"ח נקל לי לתת מעט לשתי שאלותיך. ועל השניה אומר ראשונה שכבר אירע כזה בשנת הת"סה היא אלף תש"ה שחל הפסח ביום ה' ה' אבריל. והם עשו חגם ביום א' בשבת הסמוך לו מלארתיו ח' אבריל : **רפא** אה"כ וכי אתה מביא ראיה לסתור :

רפב אה"ח אינה ראיה לסתור אלא לחוק מה שאמרת. שהנה יום א' של פסח שהיה ט"ו של לבנה לנו היה להם י"ג. וביום שבת היה הניגוד לפי חשבונם. הרי שאינם מסכימים עמנו לא במולד ולא בניגוד ואילו חגנו באותה שנה ביום שבת לא היו חונגין הם אלא ביום אסרו חג. וזוהי פתח פתוח ליכנס בהבנת הפרש או חידוש שנות הת"פד והת"קד לנו הן תש"כד ותש"כז להם. כי בשנת הת"פד היא תשכ"ד נהוג ביום שבת ח' אבריל. אבל הם לא יחוגו עד י' בו. והטעם הוא מפני שיום א' של פסח שאנו מונין ט"ו ללבנה הם מונין י"ג. ולפי שחל פסחנו ביום שבת הם לא חגנו ביום אחד בשבת שהוא שני של פסח לפי שלחשבונם לא היו אלא י"ד ללבנה ולפי שאינם חונגין אלא ביום א' בשבת הוצרכו לאתר תגם עד אסרו חג של פסח וכן יעשו בשנת הת"קד שחל הפסח ביום שבת כ"ח כאר"צו והם יאמרו שהוא י"ג ללבנה ופהטעם שאמרת בשנת הת"פד לא יחוגו עד אסרו חג שהוא חמשה לחדש אבריל :

רפג אה"כ מי הניר לך שאינם מסכימים עמנו במולדות ובניגודי' : **רפד** אה"ח כך מצאתי בסבחר ספריהם ומתבריהם אשר הם סומכין עליה' ותיין ספיהם :

רפה אה"כ ולמה לא אירע כזה עד תש"ח. ותש"כד. ותש"מד : **רפו** אה"ח אירע ואירע אלא שנבלע ברוב הימים שבין פסחנו לחגם : **רפז** אה"כ אני שמעתי ולא אבין מה אחרית דבריך :

רפח אה"ח עתה איש על השאלה הראשונה לאמר שגם קודם שנת אלף ת"ש מנו י"ג ללבנה כשאנו מונין ט"ו. וזה היה בשנת הת"סד לנו היא אלף תר"פד להם שחל פסחנו ביום ה' מארצו שהוא ט"ו ללבנה לנו והם קראוהו י"ג. ויום ששי מנו י"ד. יום שבת ראשון של חש"טו ט"ו. וחגנו ביום א' בשבת שני של חש"ט ואילו היו קורין ליום שבת שהוא א' של חש"ט י"ג ודאי שהיו מאחרין חגם עד יום א' בשבת ב' ימים אחר הפסח כמו שאירע בשנת הת"ס אלף תר"פה שחל הפסח ביום ה' שמנוהו הם י"ג ללבנה. וכן בשנת הת"נט אלף תר"צט שחל הפסח ביום ג' ולכן לא איהרו חגם. כי ברוב הימים שבין יום א' של פסח לא' בשבת שהוא יום חגם בא הניגוד בוסן שיכולים לחוג ביום א' בשבת חל חש"ט. אבל מאלף ת"ש ואיקד לפעמים חל כבראשונה י"ג ללבנה שלהם ביום ט"ו לנו שהוא יום ה' א' של פסח וכיון שהניגוד נעשה לפי חשבונם בשנה ההיא ביום ש"ק כמו בשנת הת"סה היא אלף הש"ח. עשו חגם ביום א' בשבת הסמוך לו בלי הפסק. וכן היה ראוי להיות בשנת הת"פד היא תש"כד אבל מפני שחל הפסח ביום ש"ק שהם מנינים בו י"ג ללבנה נמצא שיום א' בשבת הוא י"ד ואינם חונגין בו מפני שהוא קודם ניגוד הבא אחר האביב. ומפני שלפי נימוסם אינם יכולין לחוג אלא ביום א' בשבת צריכין להסתין עד יום א' בשבת השני שהוא אסרו חג לנו. וכן יארע בשנת הת"קד לנו היא תש"מד להם מהטעם הזה עצמו. ורציתי להודיעך זה כי ידעתי שלא עלה על לב איש לא מישראל ולא מאומות העולם החידוש הזה ולכן בימים ההמה ובעת ההיא יגרום תמיהה גדולה להם ולנו :

אה"כ

רפמ אה"כ שאבת במוב עיונך מי החכמה ממעיני שכלך :
 רצ אה"ח כל מה שאמרתי ודאי וברור וקיים כי ראיתי לוחותינו ולוחותיהם
 וערכתי אלו לאלו ובכן אחר עמל ושורה ושקידה רבה בספר הנקרא
 מהם מארטי'רולוגיוו זאת מצאתי. ואתה אשוב אל הענין. ו' הם אינם
 עושים חגם אלא ביום א' בשבת דוקא אבל אנחנו חוננין בימי (אג"ה)
 ופוסלין ימי בד"ו כראמרינו בעלמא (לא בד"ו פסח) ; והרי לך הלוח מהשנים
 שקורטין אותנו משנת אקף ת"ש עד אלף ת"ת דהיינו משנת הת"ס עד
 שנת הת"קם :

לוח כשנים שקדם הנס לתנו משנת אלף ת"ש כיה ה"ס עד אלף פ"ה כיה ה"קם :

רצא אה"כ	שנים	חגם	מ"ק שלהם	חדשים	פסח	שנים	מ"ק שלנו
עדין							
צריכי' למודעי:	אלף תשא	כו מארצו	יא	כג אבריל	י' ש'ק	התסא	ח
רה"ח	השד	כו בו	יד	יש בו	י' ש'ק	התסד	יא
דעת	תשיב	כו בו	ג	כא בו	י' ה'	התעב	יש
העיבור קניה	תשכ	כו לא	יא	כג בו	י' ג'	התס	ח
מה חסרת :	תשכג	כו כה	יד	כ בו	כ ג'	התפג	יא
רה"כ	תשלא	כו בו	ג	כא בו	י' ש'ק	התצא	יש
באלו	תשלט	כו כט	יא	כג בו	י' ה'	התצט	ח
הכללי' שמסר	תשמב	כו כה	יד	יש בו	י' ה'	התקב	יא
לי טובטח אני	תשג	כו כט	ג	כא בו	י' ג'	התקי	יש
שהבנתי ענין	תשגח	כו בו	יא	כג בו	י' א'	התקיה	ח
על	תשסא	כו כב	יד	יש בו	י' א'	התקכא	יא
העיבור על	תשסב	כו ג	ג	כב בו	י' ש'ק	התקכט	יש
בוריו לענין	תשעו	כו ל	יא	כ בו	כב ג'	התקלו	ח
הפסח אבל	תשפ	כו יד	יד	כ בו	כ ה'	התקט	יא
כדי לידע כל	תשפח	כו כג	ג	כב בו	י' ג'	התקמח	יש
מה שיש לידע	תשצו	כו יא	יא	כג בו	י' ש'ק	התקנו	ח
	תשצט	כו יד	יד	כ בו	כ י'	התקנט	יא

בוה היותי רוצה שתגיד לי המחלוקת שנולדו אתר התקן בין הרומיים והיונים לענין חגם בקיצור :

רצד אה"ח הרומיים והיונים אחר התקון. מסכימים בכל החילוקים הנמצאים בהסכמת הסידור של קונציליא"ו ניצינו"ו. (הלא הם כתובים בס' קניה) חולקים. א' במה שהיונים קורין י"א מארצו ליום שהרומיים קורים כ"א. ובאלף ת"ש ואילך הרומיים קבעו האביב בכ"ב בו מפני יום כ"ט של פיבריר'ו שחמרו באותה שנה. על כן יש ביניהם מרחק של י"א יום עד תחלת אלף ת"ת. ב' האביב שלהם שמיד אחר התקון נדחה ליום ל"א מארצו של רומיים משנת אלף ת"ש ואילך נדחה לא אבריל ונוסף אז המרחק צד י"א יום ועד בכלל. באלף ת"ת ידחה לב' אבריל ואז יתרחק י"ב יום. באלף תת"ק לנ' בו ואז יתרחק האביב שלהם משל רומיים י"ג ימים. ג' חלקים ג"כ ביום חגם ועל זה יש ביניהם ג' מרחקים. גדול. בינוני. וקטן. גדול כשיעשה המולד קודם פ"ו מארצו לרומיים וקודם יום חמישי בשבת שאז היונים עושים חגם ה' שבועות שהם ל"ה ימים אחר הרומיים. כמו שאירע בשנת אלף תרצ"ה לחשבונם הרומיים חגנו בל' מארצו והיונים בכ"ד אבריל שלהם שהיה יום ד' מאי'ו לרומיים. וכ באלף תש"א הרומיים בכ"ז מארצו והיונים בא' מאי'ו הוא כ' אבריל' ליונים

ליונים . וכן באלף תש"ד הרומיים בכ"ג מארצו והיונים בכ"ז אבריל לרומיים שהוא להם ש"ז אבריל . ובאלף תש"ט הרומיים בל"א מארצו והיונים בה' מאיו שהוא להם כ"ד אבריל זהו המרחק הגדול . המרחק הבינוני הוא כשאין בין תניהם אלא ד' שבועות כגון בשנת אלף תש"ך שהרומיים יחוו בל"א מארצו והיונים בכ"ח אבריל לרומיים הוא י"ז בו ליונים . וכן בשנת תשמ"ז הרומיים יחוו ביום ב' אבריל והיונים בל' בו שהם קורין י"ט בו . הרי לך כ"ה ימים שהם ד' שבועות בין אלו לאלו . המרחק הקטן הוא של ה' ימים בלבד . והוא כשהניגוד בא מיום חמישי בשבת ואילך שאז היונים אינם חוגגין עם הרומיים מפני שחושבים שאותו הניגוד לא היה אלא ד' ימים אחר ענין הרומיים . בכן סוברים שלא נעשה עד יום שני בשבת שהוא לחג הרומיים . ולכן היונים מסתינים עד יום א' בשבת שלאחריו וחוגגין ח' ימים אחר הרומיים . אבל כשהניגוד בא קודם יום חמישי בשבת כמו שאירע בשנה הזאת התע"ג לנו הוא אלף תשי"ג להם שהניגוד לנו ולרומיים שהיה ביום ג' יום א' של פסח והיה משם עד יום א' בשבת שלאחריו ה' ימים כולם חוגגין יחד . שני המרחקים הגדולים האלה קודם אלף ת"ש היו באין ד' פעמים בכל מחזור קטן שלהם דהיינו בג' . ח' ; י"א . י"ט . ובאותן השנים המולדות של רומיים היו פסולים ליונים מפני שהיו ביום ח' י"ג . י' . י"ב . מארצו לרומיים . אבל אחר האלף ת"ש יש מולד אחר פסול ליונים מלבד אלו הד' והיינו בשנת י"ד לס"ק שלהם שמולדו ביום ח' מארצו לרומיים . אם תרצה לידע אם שתי האומות חוגגות יחד או אם יש ביניהם א' או ב' מהג' מרחקים . צריך שתדע תחלה אם אותה השנה היא א' מחמש הנ"ל . ואם תהיה אחד מאלה צריך שיהיה בין תניהם המרחק הגדול או הבינוני . ועדיין אפשר שיהיה המרחק הקטן בכל שאר השנים . ואם תרצה לידע אם יש המרחק הגדול נקום האי כלל א' בידך . אם הניגוד של רומיים יחול ביום חמישי או אחריו עד יום אחד בשבת אזי יהיה ביניהם המרחק הגדול של ה' שבועות מפני שמצטרפים מרחק חודש ומרחק ניגוד הלכנה שהוא ח' ימים . ואם יהיה הניגוד ביום ב' בשבת או ג' לא יהיה אלא הבינוני . ואם יהיה הניגוד ביום ה' בשבת אפילו בשנה חוץ מחמש שנים הנ"ל יהיו ביניהם ח' ימים . והרי לך בקיצור כל כללי היונים והרומיים :

דצ"ה אה"כ עדיין יש לך להגיד בקיצור ההפרש שיש בינינו וכן היונים ; דצ"ן אה"ח מסכימים כל מה שמסכימים עמנו כת הרומיים חוץ מן המולדות והניגודים חולקים במה שהם פוסלים הניגוד הבא בין ש"ז וכ"א מארצו שלהם דהיינו לחשבון הישן ובכן אזי קודמין אנו להם במרחק הגדול כמו שאירע בשנת אלף תרצ"ח אשר אנתנו עשינו את חג הפסח ביום ה' כ"ז מארצו לרומיים וי"ז בו ליונים . וכן בשנת אלף תש"ס אנתנו חגגנו ביום ג' כ"ז מארצו לרומיים ש"ז בו ליונים והם עשו תגם בכ"ד אבריל להם שהיה לרומיים ה' מאיו כאשר ראיתי בעיר הגדולה לינדריש . וזה דרכם ב' פעמים בכל מחזור קטן שלהם בשנת ח' וי"ט שהם ה' וט"ו שלנו . ושנת אלף תרצ"ח היא התנ"ת היתה ח' לס"ק שלהם זה' לנו ושנת אלף תש"ט היא התס"ט היתה י"ט לסחזור קטן שלהם וט"ז לסחזורנו . והרי לך לוח :

ויכוח המישי

לוח השנים שהגנו קודם להג סיונים משנת אלף ת"ש עד שנת אלף ת"ס :

מ"ק שלנו	שני הנצורים	הג ה סח	חשבון החדש	מ"ק שלהם	הגם חשבון ישן	חשבון החדש
טז	אלף תשט	יום ג'	מארצו כז	יש	אבריל כד	מאי ה
ה	אלף תשיו	יום ש"ק	מארצו כז	ח'	אבריל כא	מאי ב
טז	אלף תשכ"א	יום ה'	מארצו כה	יש	אבריל כה	מאי ג
ה	אלף תשכ"ב	יום ג'	מארצו כז	ח'	אבריל כה	מאי ד
טז	אלף תשכ"ג	יום א'	מארצו כז	יש	אבריל כג	מאי ו
ה	אלף תשכ"ד	יום ה'	מארצו כז	ח'	אבריל כג	מאי ז
טז	אלף תשכ"ה	יום ג'	מארצו כה	יש	אבריל כג	מאי ח
ה	אלף תשכ"ו	יום א'	מארצו כז	ח'	אבריל כג	מאי ט
טז	אלף תשכ"ז	יום ש"ק	מארצו כז	יש	אבריל כג	מאי י
ה	אלף תשכ"ח	יום ה'	מארצו כה	ח'	אבריל כד	מאי י"א

רצו אה"כ היה חידוש לענין איחור המולדות והניגודים שלהם משלנו ;
רצה אה"ח אם הניגוד שלנו יהיה ביום חמישי בשבת או אחריו אנו
קודמים אותם בעשרה או ט' ימים אבל אם יהיה ביום א' או ג'
לא יהיו בינונו וביניהם אלא המרחקים מתכשה או שבעה ימים ;

רצ"ב אה"כ הייתי חושב שהיה בינונו וביניהם איזה הפרש חדש ;
רצ"ג אה"ח אי אפשר להיות כן שהרי אנחנו לא שנינו את לוחותינו הם
עדין עומדים בשלהם כי לא שמעו בקול האפיפיור גריגוריוס י"ג ובה
אשים קנצי למילין בענין עיבורנו ועיבורם כי אתה בחריפות שכך תדע
ותשכיל מן מוצא לעתיד עד סוף העולם ;

שא אה"כ דע אהובי החבר כי לא אעזבך עד אשר תגיד לי מעם שני
כללים ששמעתי על עיבורנו ;

שב אה"ח דבר אדוני כי רצוני רצונך ומחשבתי מחשבותיך ;
שג אה"כ כלל גדול אמרו (פ"ק דר"ה דף י"ט בגמ' אדר הסמוך לניסן
לעולם חסר) ועוד כלל אחר אמרו (שם רע"ב מימות עזרא ואילך לא
מצינו אלול מעובר). וקשה לי כמה אדר ראול שניהם חסרים לעולם מה
פשעם ומה המארתם ;

שד אה"ח דבר ותקן גדול עשו חז"ל בזה ;

שה אה"כ הלא תגיד לי מה התקן הגדול הלו ;
שז אה"ח כבר ידעת שבשעלה עזרא מן הגולה לא עלה עמו אלא מעט
מועיר מעם ישראל ככתוב בנחמיה כל הקהל כאחד ארבע רבוא
אלפים שלש מאות וששים . וכאשר כל העם שהיו אלפי אלפים ורבי
רבבות היו ספורים בכל רוחות העולם אחד הנה ואחד הנה ובפרש
במלכות בבל ובארץ מצרים היה מספר גדול ועצום כידוע מדברי היוסיפט
לרומיים וידידי' אלכסנדרי הנקרא פי'לון . ידעת ג"כ שבירושלים היו ב"ד
מקדשין יום ל' ע"פ הראי' אם באו עידי ראייה ואם לא היו עושין ר"ח ביום
ל"א מבלתי העדאת עדים כי יום ל"א מקודש מעצמו שכבר קדשוהו שמים .
ולפי ששני ימים אלו דהיינו ל' ול"א ראויים והגונים לקבוע בהם ר"ח ור"ה
במה יודע איפוא לבני ישראל הרחוקים אימתי ר"ה ואימתי יו"כ וסוכות
ופסח הכתוב או"מ (תורה אתה יהי' לכם) . ובכן אין אני יכולין לחונ את
מועדי ה' בשני ימי' חלוקין כגון קצת ביום א' בשבת שני וקצת ליום כי אב
אתה לכולנו ואל אחד בראנו ולכן חז"ל שכל יקר ראתה עינם עשו תקן גדול
לרחוקים כדי שלא יהיה לכם נוקפם והיינו שצונו שבני חוצה לארץ לא
יעברו מעולם לא את אחד ולא את אלול ושיעשו שני ימים יום טוב ובה

מובטח להם שיחוננו את הגי ה' עם בני ארץ ישראל בהכרח :
שני אה"כ כבר אמרתי לך פעם אחרת שענין בלי משל כנוף בלי נשמה :
שש אה"ח הנני . הגע עצמך שבני ח"ל עיברו את אלוד . ועתה סמה
 נפשך או עושים שני ימים י"ט או יום א' אם עושין יום א' דאי
 שיעשו יום ל"א ואפשר שבני א"י עשו יום ל' . נמצא שלא חגגו יחד
 והכתוב אומר (תורה אחת יהי' לכם) . ואם יעשו שני ימים עדין לא יצאו
 מדי ספק כי שמא בא"י חגגו ביום ל' והם עשו ר"ה בל"א ול"ב הרי שאין
 דרך לחגג כולנו יחד אלא על ידי חסרון אלול לעשות שני ימי' והוא הדין
 בארר לגבי פסח :

שש אה"כ צריך לומר שרוה ה' דבר כס ומלתו על לשונם . אבל תסנהני
 איך לא עשו תקון הזה בחג השבועות :
שז אה"ח הרי הוא מחוקק ועומר מעצמו כי אייר שהוא קודם למיון בסדר
 החדשים הוא חסר מעצמו כידוע . כי מניסן עד תשרי כל החדשי'
 כסדרן א' מלא וא' חסר . כגון ניסן מלא אייר חסר . סיון מלא תמוז חסר .
 אב מלא אלול חסר :

שח אה"כ איך היו נוהגין בע' שנה של גלות בבל לגבי מועדים :
טיב אה"ח אינו יודע כי לא נמצא כתוב בספר סדר הנהגתם בימים ההם .
 אבל כל ישראל לפי דעתי היו קובעין כפי המולד כמזנו היום בהסכמת
 נביאים שביניהם . ואפשר שהשי"ת קיים הסכמתם כמו שקיים ואישר הדי'
 צומות כנראה בזכריה (ח' י"ט) :

טיג אה"כ וכו' אי אתה סומן שהקביעה על פי המולד נתקבלה מסיני
 ממצ"ע :

טיד אה"ח אין ספק שבין החשבון ובין הראיה נתקבלו שניהם מסיני :
טיו אה"כ למה אמרת א"כ שהקב"ה קיים ואישר הסכמתם שנראה שהם
 הסכימו תהלה ואח"כ נתקיימה הסכמתם מאת הקב"ה :

טז אה"ח מסיני קבלו שסצוה לקדש עפי' הראיה היכא דאפשר כדאיתא
 בפ"ק דר"ה (דף כ') וכשאי אפשר מפני העבים או מפני המלחמה
 וכו' יתנהגו על פי החשבון . והנה כשגלו לבבל היו מסתפקים כדת מה
 לעשות ובחרו בחשבון בהסכמת הנביאים . ועל בחירת החשבון אמרתי
 שהקב"ה קיים על ידם לא על החשבון עצמו שכבר נתקבל מסיני :

טיז אה"כ מאן מוכיח שישראל בחרו בחשבון ועזבו הראיה :
טיח אה"ח השכל והסברא . שהרי אחד תרבן בית ראשון היו בבבל מספר
 גדול ועצום של ישראל וכן במרי ופרס כנראה בסגלת אסתר . ורבים
 מהם ירדו מצרימה עם יוחנן בן קרה ככתוב בירמיה מ"ג . ומלכות מצרים
 הוא באורך ס"ב מעלות . ובבל כס"ט ופרס קרוב לתשע"י . נמצא אורך
 הרצועה הזאת מצרים לפרס דהיינו מסעריב למזרח קרוב לשלשים מעלות
 ובכך במלכות פרס יורח השמש ויעריב שתי שעות קודם מצרים ולכן אפשר
 שתראה הלבנה בשקיעת החמה של ליל שבת שהוא ליל שלשים ולא
 תראה בפרס עד שקיעת החמה של מוצאי שבת כמ"ש (סימן ק"ד) ואם
 היו קובעין על פי הראיה נמצא שבמצרים עשו ראש השנה ביום שבת
 ובפרס ביום א' בשבת והיאך אני מקיים תורה אחת יהיה לכם . אלא ודאי
 צריך לומר שהיו קובעין עפי' החשבון דהיינו המולד שהוא שוה למצרים
 לבבל ולפרס ולכל העולם כולו :

טיט אה"כ דברך טובים ונכוחים ומתיישבים על הלכ אבל לא יאמנו
 כיאמרו הכא ואיה ותאמן : יט 19 אה"ח

שכ אה"ח כך נראה לי . אבל אני אומר קבלו דעתי אמנם אין ספק שהיו צריכין לאיזה סדר בגלות . ולפי דעתי אין נכון סדר מזה מפני שהוא שזה לכל :

שכא אה"כ ומאימתי נראה לך שהתחילו לעשות שני ימים טובים של גלויות :

שכב אה"ח אחר שעלה עזרא מכבל וגלותו עמו ואחר שנתיישבו בארץ ישראל נולדו הספקות בהכרח לבני ח"ל אם בני א"י קדשו יום ל' או קבעו ביום ל"א :

שכג אה"כ ואי אפשר שהתחילו השני ימים משהושיב ירבעם בן נבמי פרסאות על הדרכים כדי שלא יעלו לרגל והותיקין שבהם גמרו ביניהם בהסכמת ורשות הסנהדרין לעשות שני ימים :

שכד אה"ח אינו יכול לחלוק עליך ולא אה"ה יכול לחלוק עלי כי שנינו טוענין שםא :

שכה אה"כ והשתא דבקאינן בקביעא דירחא סאי טעמא עבדינן תרי יומי : אה"ח כבר החזרתי לך תשובה על זה (ויכוח ג' סו' ק"ל) ואעפ"י שאמרת אז שאאריך כאן אין לי להאריך כי עם טענתי כל מה שיש לי לטעון ואין לי להוסיף :

שכז אה"כ ומה נשיב לקראי הטיעוני עלינו שאנו עוברי' על כל תוסף : אה"ח אין להם תפיסה עלינו כלל ועיקר . כי אין כונתנו לעשות שני ימים יום טוב אדא יום א' בלבד . והראיה שבכל יום שני של יו"ט מפטיר קורא וביום הראשון . ובסכות אינו קורא וביום השני עד יום ראשון של חול המועד :

שכח אה"כ הנה ביום שבת יש הפרש גדול בין יושבי המזרח ובין המערב . כי כשכלה יום שבת בקצה המזרח אזי מתחיל שתירת של שבת בקצה המערב וא"כ היאך אני מקיים תורה אחת יהיה לכם :

שכט אה"ח קרוב לזה מצאתי בס' הכוזרי הראשון (מאמר סו' ל"ח) שה"ח יהודה מוס'קאמו ז"ל מפרשו הביא דברי קראי המפטמט נגדנו והבל יפצה פיהו לאמר (שכשם שבשבת יש בין מקום למקום שעה ושתיים ושלוש גלא איכפת לן כי כל איש ישראל מקדש השבת כפי מקומו ושעתו כן ראוי להיות בקידוש החדש שכל מקום ומקום יקבע ביום ראיתו ואם השמים מתקשרים בעבים יעשו כפי ההקרבה ר"ל כפי מה שהשכל נוחן) . ע"כ תמצית דבריו :

שלא אה"כ הרחב פיך בפירוש דברי הקראי ואה"כ תודיעני מה בידך להשיב :

שלב אה"ח יש מחלוקת גדולה בין ה"ח יתודה הלוי בעל הכוזר והרב ר' אברהם בר הייא וה"ח יצחק ישראל בעל יסוד עולם אם תבקר המערב מתחילין מירושלם שהיא סמוכה למבוא הארץ בכדי כ"ד מעלות לפאת מערב דהיינו שעה וחצי בקירוב . או מקצה המזרח ולפי שאין עסק למחלוקת זו בענין שאנו בו אניח הדבר כמו שהוא :

שלג אה"כ עשה כל אשר בלבבך כי ה' עמך :

שלד אה"ח דע ראשונה שהמשלים שאביא מיום ולילה אני מדבר בתקופת ניסן שהימים והלילות והשעות שוין כדי שלא תטריח עצמך להפוך שעות בלתי שוות לשוות . ואומר כי מקצה המזרח לקצה המערב יש ק"ף מעלות אשר השמש הולך עליהם ב"ב שעות היום וכשהשמש יוצא על הארץ

הארץ בקצה המזרח אזי הוא תחלת הלילה בקצה המערב של היום שהוא במזרח. לנו בני ישראל שהיום הולך אחר הלילה. כנזן תחלת ליל שבת במזרח הוא תחלת בקר של ערב שבת במערב. חצי ליל שבת במזרח הוא חצי יום ערב שבת במערב. בקר של שבת במזרח הוא תחלת ליל שבת במערב. חצי יום שבת במזרח הוא חצי ליל שבת במערב. וסוף דבר מוצאי שבת במזרח הוא שחרית של שבת במערב. הרי לך שכל ישראל שובתין יחד י"ב שעות ואין הפרש ביניהם אלא שכשהוא ליל שבת במערב אזי הוא יום שבת במזרח. אבל הוא שבת קדש לאלו ולאלו. עוד יש יתרון אחר והוא שאם איש היושב בקצה המזרח יאמר ליושב בקצה המערב יום שבת ה' ניסן של שנת הת"עג קריתי ספר תהילים בשעה אחת או שיאמר כך היושב במערב לבא מן המזרח באזניו ישמע ולבבו יבין שיום ה' ניסן חל ביום שבת לזה ולזה. כי שבת ראשונה של ניסן של שנה זו היתה ה' לחדש אלובא דכולי עלמא ונמצינו סקיימין תורה אחת יהיה לכם אמנם אם כל אחד ואחד היה מקדש על פי הראיה כפי מקומו ושעתו היינו עושין תג הפסח בשני ימים חלוקין זה אחר זה :

שלה אה"כ משול לנו משל ויאמנו דבריד :

שקרן אה"ח זכור אל תשכח את אשר ראיתי בעיר ליו"רני שנראתה ה'בנה החדשה בליל כ"ט אדר (סימן ק"ח). ועתה הנני מחדש המעשה ההוא במשל אחר להכריח שאי אפשר שישראל יקדשו כל א' ואחד עפ"י הראיה כפי מקומו. הסכת ושמע. הגע עצמך שהמולד היה בקצה המזרח ביום שבת אחר חצי היום מיד ואז הוא במערב אחר חצי ליל שבת מיד. ולפי כלל ונולד אחר חצות בידוע שאינו נראה סמוך לשקיעת החמה) בידאי הנסור שלא תראה הלכנה בליל מוצאי שבת במזרח מפני שאין לה זמן להתרחק מהשמש בפחות משש שעות. כאופן שתראה אורה ליושבי המזרח. ובכן אינן יכולין לקדש את החדש במוצאי שבת וצריך שימתינו עד ליל יום שני בשבת שאז יראוה ויקדשוה. אבל יושבי המערב ששעת המולד היא להם אחר חצי ליל שבת כיון שיש קרוב ל'ח שעות מהמולד ללילה יראוה ויקדשוה במוצאי שבת. נמצאו יושבי מערב חוגגין ביום א' בשבת ויושבי מזרח ביום ב' בשבת. הלזה הקרא תורה אחת יהיה לכם : **שקרן** אה"כ יכחשו אויבינו לך ויאמרו דלעולם אימא לך דכקידוש שבת כן קידוש ראש החדש וההנים :

שלה אה"ח אין משבת ראיה. שאע"פי שליל שבת של מזרח הוא יום ע"ש של מערב ויום שבת של מזרח הוא ליל שבת של מערב אעפ"כ אינו משתנה לא שם יום השבת ולא שם יום החדש אלא בשעות ולא אוושה מלתא. משא"כ בקידוש החדש דאוושה מילתא טובא לומר שקצת בני ישראל יעשו את הפסח ביום א' וקצתם ביום ב'. ושיום י"ד לקצתם הוא יום ט"ו לקצתם :

שלה אה"כ ולדידן מי נחא. והלא בזמן שהיו מקדשין עפ"י הראיה מעשים בכל יום שט"ו של ח"ל היה י"ד לבני א"י כדאיתא בפ"ק דר"ה (דף כ"א) רבה הוה יתיב בתעניתא תרי יומי זימנא חדא אשהכח כוותיה רב נחמן יתיב בתעניתא כולי יומא דכפורא לאורתא אתא ההוא גברא א"ל למחר יומא רבא במערב א"ל כו'. וכתב רש"י ז"ל תרי יומי עם לילותיה; שמא עיברו ב"ד את החדש ויום י"א שלנו הוא עשירי שלהם. לוי איקלע לבבל בחד סר בתשרי אמר בטום תבשולא דנבבלאי ביומא רבה

רבה דמערבא. רש"י. במים תבשילא דבבלאי. אכלו לחם למערנים ביה"כ של א"י שהרי ב"ד עיברו את החדש והיו מתעני'. הרי שפעמים כשהיה י"א תשרי בח"ל היה י' בא"י ואעפ"כ אין פוצה פה ומצפצף. ולמה לא יהיה כך כשכל א' וא' יקדש ע"פ ראייתו ולא יסמוך על ראיית ארץ ישראל :

שמ"ח אה"ח אין לרמות זה לזה כי בימן שהיו מקדשין עפ"י הראיה כל מגמת בני ח"ל היתה להגן יחד עם בני א"י ואם באלו לפעמים לא עלתה בידם אין להאשימם כי היבא דאפשר אפשר היבא דלא אפשר לא אפשר ועוד דלנבי צום כפור אי אפשר לעשות שני ימים משום פיקוח נפש. ועל זה וכיוצא בזה אמרו (לא ניתנה תורה למלאכי השרת) אבל אם היו מקדשין כרצון הקראי אזי היתה נעשית תורה כשתי תורות :

שמ"א אה"כ אכתי קושיא במקיפה עומדת :
שמ"ב אה"ח כיון דלא ניהא לך בכל אלו התירוצים הרי לך תירוץ חדש אשר אין להרהר אחריו :

שמ"ג אה"כ לקראת צמא חושה והבא מי תשובתיך :
שמ"ד אה"ח כתיב והפיץ ה' אתכם בעמים. וכתוב השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה. נמצא שכשם שהש"ת צוה שלא יקריבו אלא במקום אשר יבחר ה' בין בזמן שב"ה קיים בין בזמן שאינו קיים כך כשהגזיר לנו גלותינו הורנו ג"כ ע"י הקבלה אופן הנהגתינו בו בעיבור החדש והשנה וקידוש המועדים :

שמ"ה אה"כ זוהי סכרא בעלמא ואינה ראייה :
שמ"ו אה"ח התשובה שאמרתי לך שאין להרהר אחריה היא מה שאמר הכתוב כי יפלא סמך דבר למשפט וגו' על פי התורה אשר יורוך. הגע עצמך שגולד הספק בימי ירבעם או אחר גלות עשרת השבטים או באיזה זמן שיהיה כי לא מן השם הוא זה. וגלו י' השבטים ללחלח ולחבור נהר גזון וערי מדי ולא היו יכולין לידע מתי קידשו ב"ד את החדש כי רב הדרך ביניהם לירושלם ושלחו שלוחים לב"ד הגדול להודיע להם איך יתנהגו בדבר הזה והסנהדרין שלחו להם שיעשו שני ימים להסתלק מן הספק ויורו להם סדר העיבור שיש ביריני היום. אמור לי אדוני המלך היש מי שיוכל לומר דבר נגד תקנת הסנהדרין מכת הכתוב על פי התורה אשר יורוך :

שמ"ז אה"כ אתה מצייר הדבר באופן שיחיה לעזר ולהועיל לך אבל אפשר שלא כך היה המעשה :

שמ"ח אה"ח אם כן איך היה הדבר :

שמ"ט אה"כ שמא יחידים מישראל עשו כך :

שנ' אה"ח והם הדרין מה עשו הסכימו על ידם או לא :

שנ"א אה"כ והיאך אדע אם הסכימו או לא הסכימו :

שנ"ב אה"ח אם כן אתה פוען שמא ואין מענת שמא מענה כמו שאמרתי (בויכוח ב' סימן כ"ו וט') כמה פעמים :

שנ"ג אה"כ וכי אתה פוען ברי :

שנ"ד אה"ח וכי יעלה על דעתך שיחידים מישראל חידשו איזה דין מעצמם בזמן שסנהדרין קיים והכמי הסנהדרין לא שתו לב :

שנ"ה אה"כ מידה אני דלא מסתברא :

שנ"ו אה"ח א"כ שני ימים טובים של גלויות אם לא נתקבלו מסיני נתקנו במצות

כחדי יוכוח המישי שני עה
במצות הסנהדרין ובהסכמת השי"ת שצוה עפ"י התורה אשר יורוך .
לא תסור וגו' :

שנן אה"כ יפה אמרת שאין להרהר על תשובתך :
שנך אה"ח תעלה חסתי באפי כשאני קורא בדברי הקראי הנ"ל הכתובים
בפירוש הח"ד יהודה מוסקאמו ז"ל שאמר בידוע כי ישראל היו
מקדשין עפ"י הראיה כפי המקום בו . ועתה אשאל מאת האיש הלזה מי
הם המשובשים ומי הם הטועים אם אנתנו או הם שהרי הוא אומר שבידוע
שישראל היו מקדשין כפי ראית המקום מי הגיד לו ומהיבא תיתי יתנו
עידיה' ויצדקו . ואם אנתנו נותנים עידינו חכמי המשנה והנמרא שכתבו
שכך היו נוהגין בימיהם ובימי אבותיהם ואעפ"כ אינם מאמינים בדבריהם
למה נאמין אנתנו בדבריהם שהם דברים בעלמא בלי עדות לא סמנו ולא
סדם עצמם . ועוד שמוכח הוא שישראל לא היו מקדשין כפי ראית
המקום והנה הכת שלהם לא התחילה אלא סומן המורדים ענן ושאלו זה
תק"נג שנה בימי הגאון רב יהודאי בשנת ד' אלפים תק"ך ואם כן היכן
היא הקבלה שאבות אל בנים יודיעו אמתתה . ואם אומר כך דרך השערה
הטובה השערתו מעדותנו אשר צריך שיודה בו בעל כרחו שהוא אינו יכול
להכחיש שהיו נוהגין כך בימי התנאים וקצת האמוראים . אלא ודאי שכל
דבריו אינם אלא הבל ורעיון רוח ואם מרגלא בפוס חכמינו ז"ל הרוצה
לשקר מרחיק עידיו מה יש לנו לומר על מי שאין לו עדים כל עיקר ורוצה
להכחיש כמה וכמה עדים נאמנים באמרם בלי ראיה אלא שורון
לבם השיאם לאמר רוח ה' דבר בנו והרכבים הלכו אחרי שרירות לבם :
שננו אה"כ אל תשריה עצמך יותר כי כבר גלויה ומפורסמת פתיותם
ומכלותם וגילית לעוני כל חי כי הבל ותוהו דבריהם יען במחו על
משענת קנה רצוף ענן ושאל וסרו מהר מן הדרך אשר למדום אבותינו
ואבותם הקדושים וילכו אחרי ההבל ויהבלו האל ברחמינו יפקח עורות
שכלם וכסלם וישיבם אל כן האמת כבראשונה :

שם אה"ח יקם ד' את דבריך . והנה היום שלמתי נדרי והשלמתי
ויכוזי . ועתה תפול נא תחנתי לפניך אדוני המלך שלחני ואלכה
אל מקומי ולארצי :

שסא אה"כ רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דגרי
זהב כי קשה עלי פרידתך מאוד :

שסב אה"ח אפילו אתה נותן לי כל כסף וזהב שבעולם איני יכוד
להתעבב יותר כי צריך אני לשים לדרך פעמי לילך לעיר הגדולה
לונריר"ש לעמוד לשרת לפני ק"ק של ספרדים יצ"ו . כאשר עשיתי
מתחלת שנת התס"ב :

שסג אה"כ הלא כל הארץ לפניך כטוב בעיניך שב והיה לי ראב ולכהן
כי אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי :

שסד אה"ח אי אפשר אדוני המלך כי נדר נדר עבדך לק"ק הנ"ל לשוב
שם . ומי שפרע מדור המכול ומדור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי
שאינו עומד בדברו :

שסה אה"כ א"כ לך לשלום . והאל ברוב רחמי וחסדי ויריכך בדרך
זו תלך כאשר הדרכת אותי ואת עמי בדרך הטובה והישרה
להבין אמרי בינת תורתנו הקדושה והתמיסה על ידי אמתת קבלת
חכמי המשנה והנמרא . הוא יהיה בעורך ויצילך מבקב כל אויב ואורב בדרך &

שמו אה"ח הקב"ה יתן לך ארוני הסלך חיים ארוכים חיים של שגשג
של טובה. ושל ברכה. וימלא כל משאלות לבך ותנשא מלכותך
והגדיל את כסאך מעל כסא אבותיך. עד יבא השר מצוע ישי וורה צדק
לנו בעגלא ובזמן קריב אמן כ"ד :

תם ונשלם